

БӨЛІМ: UNIVER / АТУ / СТУДЕНТ

ҚР қылмыстық кодексінің «жалған құжаттарды, мөртаңбаларды, мөрлерді қолдан жасау» 325-бабы

ЖАРИЯЛАНДЫ
20.11.2025СІЛТЕМЕ
<https://bilimger.kz/183983/>

ӘОЖ 340.1(045)

Аязбай Эльвира

Фармацевтикалық Өндіріс Технологиясы 1 курс студенті

Жумабаева Куралай Жумабаевна

Алматы технологиялық университеті

Әлеуметтік гуманитарлық пәндер кафедрасының ассистент профессоры,
заң ғылымдарының кандидаты

Аңдатпа

Бұл мақалада Қазақстан Республикасының Қылмыстық кодексінің 325-бабында көзделген жалған құжаттар, мөрлер, штамптар және бланкілерді жасау, қолдан жасау немесе өткізу қылмысының құқықтық мәні талданады. Баптың негізгі мақсаты – ресми құжат айналымының қауіпсіздігін қамтамасыз ету және қоғамдық қатынастарды қорғау. Сонымен бірге мұндай құқық бұзушылықтың қоғамға тигізетін зияны, оның мемлекеттік басқару жүйесіне әсері қарастырылады.

Кілт сөздер: Жалған құжат; 325-бап; мөр; штамп; бланк; қылмыстық жауапкершілік; қауіпсіздік; құқық бұзушылық; құжат айналымы.

Кіріспе

Құжаттардың түпнұсқалығын сақтау – мемлекеттің қалыпты қызмет етуінің басты кепілі. Қазіргі заманғы құқықтық мемлекетте жалған құжат жасау немесе оларды тарату әрекеттері қоғам тұрақтылығына елеулі қауіп төндіреді. Сондықтан ҚР ҚК 325-бабы бұл құқық бұзушылықты қатаң түрде қылмыс деп танып, жауапкершіліктің бірнеше түрін белгілейді. Аталған норма азаматтардың құқықтары мен қауіпсіздігін, мемлекеттік органдардың беделін қорғауға бағытталған. Баптың қолданылуы құжат айналымын реттеуге, алаяқтықтың алдын алуға және заң үстемдігін нығайтуға ықпал етеді.

ҚР ҚК 325-бабы жалған ресми құжаттарды, мөрлерді, штамптарды және бланкілерді дайындау, қолдан жасау, өткізу сияқты әрекеттер үшін қылмыстық жауапкершілік белгілейді. Бап бірнеше бөліктен тұрып, жауапкершіліктің күшеюін қарастырады:

- қарапайым құрам - жалған құжат дайындау немесе өткізу;- ауырататын жағдайлар - лауазымды тұлға жасаған, бірнеше рет, топпен жасалған, немесе ірі зиян келтірген жағдайлар.

Жазалары:

ҚР ҚК 325-бабы жалған құжаттарды, мөрлерді, штамптарды немесе бланкілерді жасау, қолдан жасау, дайындау немесе өткізу әрекеттері үшін қылмыстық жауапкершілік белгілейді. Бұл бап бойынша мынадай жазалар қарастырылады:

- айыппұл салу;

- қоғамдық немесе түзеу жұмыстары;

- бас бостандығын шектеу;

- бас бостандығынан айыру (бірнеше жылдан бастап ауырататын жағдайларда одан да жоғары мерзімге).

Жаза көлемі қылмыстың түріне, тәсіліне, бірнеше рет жасалуына және келтірілген зиянға байланысты күшейтіледі.

Баптың маңызы:

325-баптың негізгі мақсаты - ресми құжат айналымының қауіпсіздігін қамтамасыз ету, мемлекеттік органдардың беделін және азаматтардың құқықтарын қорғау. Жалған құжат жасау экономикалық және әлеуметтік тұрақтылыққа зиян келтіреді, алаяқтық пен заңсыз әрекеттерге жол ашады. Сондықтан бұл бап қоғамдағы құқықтық тәртіпті нығайту, мемлекеттік басқарудың тиімділігін сақтау және азаматтардың қауіпсіздігін қорғау үшін аса маңызды құқықтық құрал болып табылады.□

Қауіптілігі

Жалған құжаттар жасау - әлеуметтік тұрғыда аса қауіпті әрекет. Ол азаматтардың жеке деректері мен құқықтарына зиян келтіреді, мемлекеттік басқару органдарының жұмысына кедергі келтіреді, экономикалық алаяқтыққа, қаржылық қылмыстарға жол ашады. Құжаттар айналымының бұзылуы мемлекеттің жалпы қауіпсіздігіне қатер төндіреді.

Қорытынды

□Жалған құжаттар жасау немесе оларды өткізу - қоғамдық қатынастарға айтарлықтай зиян келтіретін, қауіпті қылмыс. ҚР ҚК 325-бабы дәл осы зиянды азайтуға,

құқықтық тәртіпті сақтауға және мемлекет қауіпсіздігін қорғауға бағытталған маңызды құқықтық норма болып табылады. Баптың тиімді орындалуы қоғамда заңдылықты нығайтуға үлкен үлес қосады.

Пайдаланылған әдебиеттер:

1. Қазақстан Республикасының Қылмыстық кодексі. – <https://adilet.zan.kz/kaz/docs/K970000325>
2. Қазақстан Республикасының Конституциясы. – https://adilet.zan.kz/kaz/docs/K950001000_
3. Қылмыстық құқық бойынша ғылыми еңбектер (ҚР ИМ Академиясы, ҚазҰУ құқықтану факультеті). – нақты сілтеме жоқ, университеттің ресми сайтынан іздеуге болады: <https://law.university.kz>
4. Жалған құжаттармен күрес туралы құқықтық талдау материалдары. – ресми материалдар көбінесе ИМ немесе әділет министрлігінің сайтында жарияланады: <https://www.mvd.gov.kz>

КМ АА Куәлік нөмірі: **KZ45VPY00102718** — ҚР Мәдениет және Ақпарат министрлігі

© 2026 **Bilimger.kz** Ақпараттық-танымдық білім порталы. Барлық мазмұн авторлық құқықпен қорғалған.